

De Zwolse zilversmid Hendrik Voet (1654-1737)

Veelzijdig kunstenaar en verzamelaar

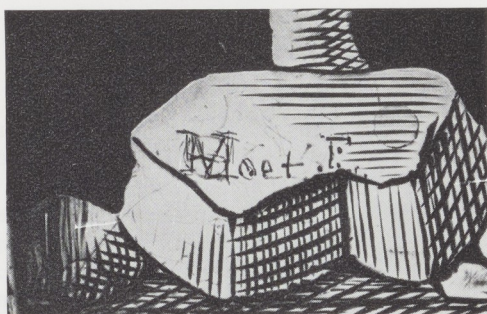
Reeds eerder werd in dit Bulletin een aantal Zwolse theebusjes beschreven, die alle uitgevoerd zijn in dezelfde verfijnde techniek¹. Zij zijn namelijk van hout, dat beplakt is met schildpad en ingelegd met gegraveerde zilveren voorstellingen van Chinezen. De vier besproken theebusjes zijn gemaakt door de Zwolse zilversmid Eusebius Willem Voet (1660-1719), een zoon van de toenmalige schout van Dalfsen, Jan Voet. Het Rijksmuseum, dat één van deze busjes bezit, kon in 1970 nogmaals een in dezelfde stijl en techniek uitgevoerd exemplaar verwerven, dat rechthoekig van doorsnede is en dezelfde vorm heeft als de bekende Chinese porseleinen theebusjes, die dan ook wel als voorbeeld gediend zullen hebben². De wanden van het nieuw verworven stuk zijn licht gebombeerd, waarschijnlijk niet met opzet, doch veroorzaakt door de werking van het hout. De voornaamste figuur op de voorzijde is een Chinees met in de ene hand een waaijer, en in de andere een bloem. Op de achtergrond bevindt zich nog een figuur alsmede een draak op een wonderlijk soort voetstuk, terwijl een vogel op een boomtak de stoffage completeert (afb. 1). Op de achterzijde is een tafereeltje te zien bestaande uit een op een stoel zittende Chinees met een voor hem staande vrouw, beiden met een waaijer in de hand. Florale motieven en een vogel zittend op een stok onder een soort parasol verlevendigen de compositie (afb. 2). Gelijksoortige afbeeldingen zijn eveneens op de

zijdkanten aangebracht, terwijl de bovenzijde van het busje takken met bloemen en bloemkelken toont. Zoals reeds werd opgemerkt zijn de figuren met de overige motieven gegraveerd in dunne zilveren plaatjes, die zijn ingelegd in schildpad, waarmee ze op geraffineerde wijze contrasteren. Het cilindervormige dekseltje heeft geprofileerde wanden en een klein rond knopje als bekroning. Indien het theebusje niet gesigneerd zou zijn, dan zou een toeschrijving aan Eusebius Willem Voet op grond van de grote overeenkomst met de eerder besproken busjes zeer voor de hand liggend zijn geweest. Ook dit exemplaar is, evenals de andere vier, niet gemerkt met een gestempeld meester-teken. Wel zijn een paar kleine merkjes met de letters ET waar te nemen, die tot de conclusie voeren, dat het theebusje tussen 1864 en 1893 in Parijs is geweest³. Hoewel er dus geen meesters teken in het zilver is geslagen, is het busje wel gesigneerd. Op de voorzijde komt aan de voet namelijk een gegraveerde signatuur voor, te weten: H Voet. f: (afb. 3), en op een van de zijdkanten bovendien: H Voet. F: (afb. 4), waarbij de letters H en V door elkaar zijn geschreven. Deze H. Voet kan niemand anders zijn dan de oudere broer van Eusebius Willem. Bij de bespreking van de vier busjes van deze laatste zilversmid werd al vermeld dat hij een broer Hendrik had, die hetzelfde beroep uitoefende⁴. De vader van deze broers, Joan Voet, die

Afb. 1 en 2. Hendrik Voet. Theebusje. Rijksmuseum, Amsterdam.

Afb. 3 en 4. Signatures van Hendrik Voet op theebusje van afb. 1 en 2.

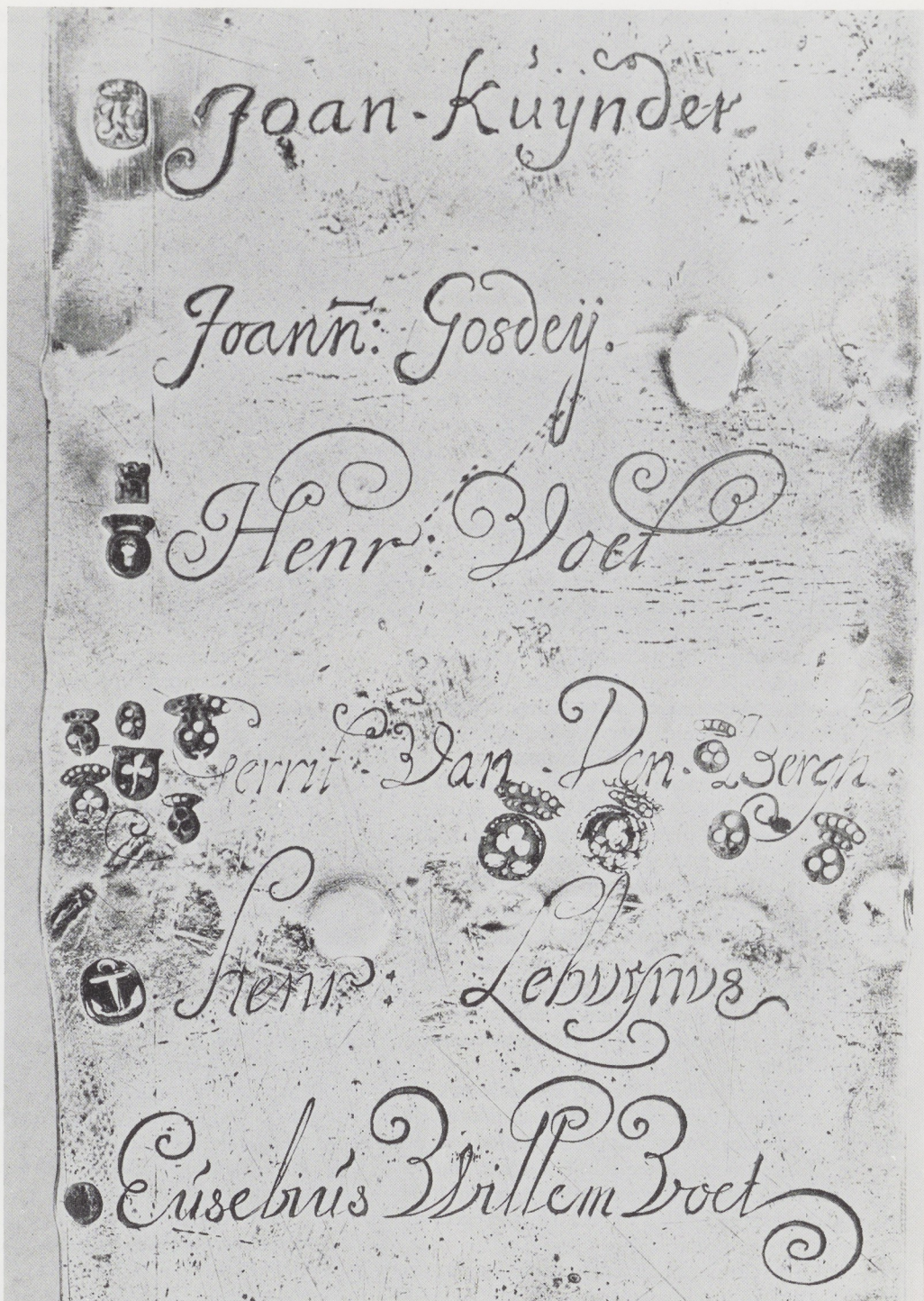
gehuwd was met Sophia Bentinck en blijkens het Zwolse burgerboek afkomstig was uit Antwerpen, verkreeg tegen betaling van 50 goudgulden het burgerschap van Zwolle op 17 april 1666, mede voor zijn zoons, onder wie als oudste Hendrik, die op dat moment de twaalfjarige leeftijd had bereikt en derhalve in 1654 moet zijn geboren. Tijdens de Pasen van 1673 deed Hendrik belijdenis⁵. Hij woonde toen in de Koestraat, in welke straat hij zijn gehele leven bleef wonen. Hij huwde in 1683 met Judith van Duiren, een jonge dochter uit Nijmegen⁶. Wanneer precies hij zich als meester-zilver-smid te Zwolle vestigde is, doordat alle stukken van het Zwolse zilversmidgilde verdwenen zijn, niet vast te stellen. Wel is bekend dat de Vroede Vaders van Zwolle in 1687 op een door hem ingediend verzoek, aan Hendrick Voet, goudsmid toestonden *eenighe stukken van zijn kunst en handewerk te mogen vertonen, mids dat hetzelfde eerst door onpartidigen zich dies verstaande worde geestimeert*⁷. Blijkbaar viel zijn werk in de

smaak, want in hetzelfde jaar 1687 werden hem van stadswege enige opdrachten verstrekt. Volgens de jaarrekening van dat jaar werd aan Hendrik Voet de som van f 67.10.-. uitbetaald voor *het snijden van stadswapen op 204 stuks of parcelen Malax tin*⁸. Er was namelijk door de Zwolse magistraat een tinnen servies gekocht bij de Amsterdamse tinnegieter Jan Hiddinck voor de som van f 440.3.-. Het bestond uit *16 schotels van 10 lb., 't stuck, 18 van 5 lb., 18 van 3 lb., een lampetschotel en kan, 18 vierkante zoutvaatjes, 12 vierkante kandelaars en thien dosijn taeffelborden*⁹. Deze opdracht gaf hem gelegenheid zijn bekwaamheid als graveur te demonstreren. In hetzelfde jaar echter werd hem ook nog een beloning gegeven voor geleverd zilverwerk. Voor de som van f 117.8.- vervaardigde hij voor de stad het *silver beslag aen 19 Almanacken*, die bestemd waren voor de leden van de stedelijke regering en de stadssecretarissen¹⁰. Deze boekjes behelsden naast de namen van de burgemeesters, raden, secretarissen etc., allerlei andere praktische gegevens op de stad Zwolle betrekking hebbend, zoals die in almanakken plegen te worden opgenomen. Vaak werd het zilveren beslag zelfs van een monogram of familiewapen van de betreffende burgemeester of het raadslid voorzien. Zijn aanzien als burger der stad Zwolle steeg inmiddels. In 1688 werd hij gekozen als gemeensman voor de Sassenstraat, de wijk waartoe ook de Koestraat behoorde¹¹. Ook in 1690 maakte hij zilveren beslag voor de almanakken, terwijl hij tevens een bedrag ontving voor gedane reparatie *aen een van de kleyne roeden van justitie*¹². Een jaar later leverde hij 252 koperen penningen met het wapen der stad Zwolle *om aen de geaffecteerden tot de brandtspuytien telkens uit te delen*¹³. Naast zilversmid was hij kennelijk ook een bekwaam ijzersnijder, hetgeen blijkt uit de vervaardiging in 1694 voor de stad van twee stalen stempels die gebruikt werden *tot het poniconneren der goltguldens*¹⁴, terwijl hij tevens een stalen vignet stak, voor gebruik op de secretarie¹⁵. De rekeningen der stad vermelden zijn naam als zilversmid niet vaak. In hetzelfde jaar

1694 ontving hij f 106.- voor een *silver vergulde beker bij hem gemaakt om tot de bedieninge van 't avondmaal gebruikt te werden met het fatsoen en het snijden, mitsgaders voor eenige reparatie aan de abtsbekers*¹⁶. Voor de Waalse gemeente vervaardigde hij een avondmaalsbeker (H. 28 cm) in de vorm van een drinkkelk (H. 12 cm) op hoge voet (H. 16 cm), met het opschrift ANNO 1694 en een decoratie bestaande uit een gegraveerd wapen van Zwolle gehouden door de Zwolse stadspatroon de aartsengel Michaël. Dit stuk is aan de onderzijde van de cuppa gemerkt met het wapen van Zwolle en de letters RD¹⁷, het meesterteken van Hendrik Voet bestaande uit een naar boven gerichte voetzool in een cirkel, die bedekt is met een kroontje (afb. 5), en tenslotte de jaarletter c met rozet. Deze beker bevindt zich thans in het Provinciaal Overijssels Museum te Zwolle¹⁸. In 1704 tenslotte maakt de Zwolse jaarrekening melding van de levering door meester Hendrik van *zilveren lepels en forchetten*, die de stad op f. 438.- kwam te staan¹⁹.

Uit de weinige bewaard gebleven stukken blijkt dat Hendrik Voet een kundig zilversmid was. Naast deze werkzaamheden had hij echter een groot aantal andere besognes, hetgeen misschien een verklaring kan zijn voor het geringe aantal leveranties aan de stad. Er werd reeds melding gemaakt van zijn activiteiten als lid van de stratebroeders van de Sassenstraat. Zijn toegenomen invloed op het stedelijk bestuur kwam echter nog meer tot uiting in zijn verkiezing in 1722 tot burgemeester der stad Zwolle. Ook in de daarop volgende jaren werd hij herhaaldelijk tot burgemeester of lid van de raad benoemd. Eerst met de keurdag Pauli 1731 werd hij vervangen door Dr. Willem Greve²⁰. Naast deze bestuurlijke bedieningen vervulde Voet daarenboven nog het ambt van postmeester van Overijssel, terwijl hij in 1697 *bij provisie* tot postmeester van het Haagse *comptoir* werd benoemd²¹. Deze laatste functies bleef hij tot zijn dood in 1737 uitoefenen. Blijkens al deze ambten moet Hendrik Voet tot de aanzienlijke burgers van het toenmalige Zwolle geteld hebben. Toch was hij niet uitzonderlijk rijk. In het kohier van de

Afb. 5. Meesterteken van Hendrik Voet op de
Zwolsche Gildeplaat. Provinciaal Overijssels Museum,
Zwolle. Foto W. Addink te Laren (Gld.).

1000ste penning over de jaren 1723–1729 werd zijn belastbaar vermogen vastgesteld op 4000 gulden²². Het is onvoldoende bekend welke maatstaven in de praktijk golden voor de vaststelling van deze som en ook niet in hoeverre hij overeenkwam met de werkelijkheid, mogelijk ook bestond zijn bezit voor een groot deel uit niet belastbare realia. Een vergelijking echter met de belastbare vermogens van zijn collegae-zilvermeden in het kohier voor 1723 maakt duidelijk dat hij met zijn f 4000,—, ofschoon een voor die tijd belangrijk bedrag, niet de hoogst aangeslagene was.

Naam	blz. kohier	belastbare som
Derk Beeldemaker	25	2.500
De Wed. van Maurits Beekman	33	3.000
Coenraad van Ulzen	34	500
Willem van Laar	39	500
De wed. van Jan Moerkerken	57	1.000
Jan van Loo	121	1.000
Derck Lebuinus	125	4.000
De wed. van Hopman Derk Bergh	128	25.000
Gerrit van der Berg	147	500
Arnold Waterham	148	1.500
Jannes Gosdey	160	1.000
Hopman Jan Cuinder	172	12.000
Hendrik Voet	208	4.000
Hermannus Kolk	238	1.000
Steven Gaasberg	269	1.000

Ook de door Voet gemaakte testamenteven geven een onvolledig beeld van de samenstelling en grootte van zijn vermogen. Toch zijn de daarin vervatte gegevens zo belangwekkend, dat ze hier niet mogen ontbreken. Op 16 juni 1724 werd zijn vrouw Judith begraven in de Bethlehemse kerk²³. Even te voren was door de beide echtelieden een testament gemaakt, waarin behoudens kleine legaten het gehele vermogen vermaakt werd aan de overlevende echtgenoot. Specificaties van dit vermogen werden niet gegeven²⁴. Op 1 augustus 1734 maakte Hendrik Voet, *overdacht hebbende dat het den mensche geset is eens te sterven sonder dat hem zij geopen-*

baart wanneer die ure komen sal, opnieuw een testament, hetwelk hij op 24 september daaraan volgend, *wel geincommodeert aen de benen, dog andersints so na den lichaeme als van verstand volkomen gezond*, liet verzegelen door de schepenen der stad²⁵. Na zijn dood, eind februari 1737²⁶, bleek dat hij zijn nog levende broer en zuster en de kinderen van zijn reeds overleden broer en zuster tot erfgenamen had benoemd. Zelf had Hendrik Voet geen kinderen meer. Zijn enig kind, de op 20 juli 1684 gedoopte zoon Jan Eusebius, stierf reeds in 1689²⁷. Alvorens de erfenis kon worden verdeeld moest een aantal legaten worden uitgekeerd. Het zijn juist deze legaten die enige interessante details geven. Als eerste werden de armen der stad Zwolle genoemd, die een som van 125 gulden kregen. Hierna werden enige, meest persoonlijke zaken onder diverse familieleden verdeeld. Zijn zuster verkreeg het recht van levenslang vruchtgebruik van het door Voet bewoonde pand in de Koestraat (thans nr. 34)²⁸, onder voorwaarde dat *mijn pourtrait en wapen daer in ook zo lange zullen blijven*. Na haar overlijden zou het huis aan de erfgenamen komen, doch het portret en wapen moesten overgaan *op de oudste in den bloede, en versterven van de ene oudste op de andere*. Zijn broer Carel Borchard Voet²⁹ ontving vooraf zijn *silveren schilt-padden brilkoker sullende mede versterven op de oudste in den bloede*, van het mannelijk geslacht. Aan zijn neef Augustus Wilhelm Voet werd een *vergulden degen met een silveren ponjé*, een stalen degen, twee wandelstokken *nevens mijn signetten om brieven te verzegelen* gelegateerd. Vervolgens kreeg zijn nicht Anna Elisabeth Voet een *grootte en twe kleynere poeijer dosen en het tafelspiegel met silver beslag*. Een zusje van dit nichtje, Isabella Voet, verwierf zes zilveren lepels en vorken en de *tafelspiegel met een glazen lijst*. Dat er niet alleen kostbaarheden verdeeld werden blijkt uit het legaat aan neef Everhard Christoffel Wolfers. Naar hem ging alle *gereedschap tot de silver smederij gehorende zo yser als koperwerk alsmede alle ponçoenen gehorende tot de wapensnijderij met de afdruksels en de lade*. Zijn neef Pieter van Hoboken, die

Hendrik in 1737 als postmeester te Zwolle opvolgde werd als laatste familielid in het testament genoemd³⁰. Hij erfde *het silveren bad van Diana, nevens het afgesette (= met de hand ingekleurde) boek van Dodonaeus en een derden deel van alle mijne blommen*³¹. Het laatste legaat tenslotte viel toe aan zijn huishoudster Catharina van Delden *voor haere veel jaerige getrouwe diensten*. Zij ontving *een versegelinge ofte hypothecatie van zevenhonderd Carolus gulden gevestigd op het huis in de Koestraat tegenover dat van Voet en op dat ogenblik toebehorende aan de wijndrager Van den Berg*. Verder kreeg ze een som van honderd rijksdaalder uit de gerede penningen alsmede de helft van al het koper, tin en ijzerwerk, dat tot de keuken behoorde, echter met uitzondering van *de kopere mortier en de gefigureerde timen lampetschotel en kan*, en tenslotte de tinkast, zes zwarte stoelen en een groen tafeltje.

Uit het legaat aan Pieter van Hoboken blijkt dat deze ook een derde deel van al zijn *blommen* erfde. Hieruit, en uit het bezit van het *cruydeboek* van Rembert Dodoens zou men kunnen afleiden, dat Voet een liefhebber van de natuur en haar voortbrengselen was. Deze veronderstelling wordt bevestigd door een zinsnede in het testament luidende: *En begere ik dat verkogt zullen worden alle mijne boeken, liefhebberij van beeldwerk, schulpen, horens en vordere zeegewassen, nevens de animalia en insecta, alsmede myn teiken en prentkonst, bestaende zo in boeken als losse prenten*. De opbrengst moest worden verdeeld onder de erfgenamen. Deze testamentaire beschikking doet Voet niet slechts als een verzamelaar en liefhebber van merkwaardigheden uit de natuur kennen maar ook als minnaar van de kunsten. Door deze kwaliteiten genoot hij zelfs bekendheid tot ver buiten de muren van de stad Zwolle. In de literatuur van die dagen wordt zijn naam met ere vermeld. Zo schrijft Johan van Gool in zijn *Nieuwe Schouburg der Nederlantsche kunstschilders* in het levensverhaal van de broer van Hendrik, de schilder Carel Borchart Voet: *Onze Karel heeft de Tekenkunst bij zijnen oudsten Broeder geleert. Dees' Broeder heeft veele jaren Burgemeester te Zwolle*

Afb. 6. Eusebius Willem Voet. Theebusje. Rijksmuseum, Amsterdam.

*geweest, en was vermaert en bekend voor een groot liefhebber van Flora, en alle soorten van Insecten; zich meesttijds bezighoudende met zaeien en planten om nieuwe zeltzaamheden der Nature aen te queeken*³². Ook George Rumphius noemt hem in zijn werk, *D'Amboinsche Rariteitenkamer*³³. In een verhandeling over Carel Borchart Voet zegt hij: *Tot Swol, in Overyzel, heeft men nog twee Liefhebbers te weten, De Heer Henrik Voet, Burgemeester en Postmeester van Overijssel, en Broeder van den bovengemelden Heer Carel Borchard Voet, en Mr. Dirk Voet, Gemeensman van Swol, en zoon van den bovengemelden Heer Carel Borchard Voet. Wat deze Heeren bezitten weet ik niet; dog weet, dat zy yder een Cabinet van Hoorns, en Schelpen hebben*³⁴.

Met deze citaten is het beeld van de verzamelaar Voet wel niet volmaakt – men zou o.a. graag weten wat hij aan *beeldwerk* en *prentkunst* had bijeengebracht – doch voldoende duidelijk om enig inzicht te krijgen in de aard van zijn collecties. Ten aanzien van de door Pieter van Hoboken geërfde

Afb. 7. Blad. Londen 1685, meesterteken AH. Huidige verblijfplaats onbekend. Foto Christie, Londen.

blommen bijvoorbeeld werd bij het lezen van het testament eerst gedacht aan herbaria. Maar afgaande op de mededeling die Van Gool omtrent hem doet, moet toch eerder aan levende planten gedacht worden. De liefde voor naturalia verklaart misschien ook het gebruik van schildpad, dat zoals uit het begin van dit opstel blijkt ook door de broer van Hendrik, Eusebius Willem werd toegepast. Een vergelijking hoe beide broers dit materiaal in combinatie met het zilver verwerkten ligt dan ook voor de hand. Er blijkt dan onmiddellijk dat Hendrik een veel spaarzamer gebruik maakt van architectuur in zijn composities. Hij legt meer de nadruk op zijn figuren, die groter, meer uitgewerkt en ook eleganter zijn (afb. 6 en 8). Duidelijker dan bij Eusebius Willem is te zien hoe de werkwijze van Hendrik was. Hij legde de stukken zilver eerst in het schildpad, die hij vervolgens met kleine klinknageltjes op het onderliggende hout bevestigde. Pas daarna werden de graveringen op het zilver aangebracht. De arceringslijntjes lopen namelijk vaak door over het schildpad.

Afb. 8. Eusebius Willem Voet, Theebusje. Verz. Mr. B.A. van Schaik, Amsterdam.

Overigens blijft het nog een onopgelost raadsel waarom in Zwolle zo opmerkelijk vroeg al de chinoiserie als versieringselement werd toegepast. Zwolle mag dan wel een in kunsthistorisch opzicht niet onbelangrijke stad zijn geweest, omstreeks 1700 was het toch bepaald geen toonaangevend centrum. Uit Amsterdam daarentegen, dat dit toen wèl was, zijn voor zover wij thans menen te weten geen chinoiserieën uit die tijd bekend. Daarbij komt nog dat de chinoiserieën van de gebroeders Voet een merkwaardige niet aan het toeval toe te schrijven overeenkomst tonen met de Chinese voorstellingen, zoals die betrekkelijk dikwijls worden aangetroffen op Engels zilver. Zij lijken als twee druppels water op de vormentaal van de Zwolse gebroeders. Over de Engelse chinoiserie-versieringen is reeds dikwijls geschreven, maar het is tot nu toe niet gelukt om voorbeelden te vinden, waarnaar men heeft gewerkt. De vaak in dit verband aangehaalde Nederlandse reisverhalen over China, o.a. Johan Nieuhoff, *Het gezantschap der Neêrlandsche Oost-*

*Indische Compagnie*³⁵, bewijzen alleen maar dat zij niet de directe bron waren. Er is geen enkel verband tussen de illustraties en de versieringen op het zilver.

Tot voor kort werd aangenomen dat de Engelse chinoiserie-versieringen al vanaf ca. 1650 in de mode waren. Charles Oman heeft echter overtuigend aangetoond, dat de chinoiserieën op oudere stukken zilver eerst later zijn aangebracht, toen deze soort versieringen in de mode waren gekomen³⁶.

Volgens hem zijn de eerste Chinese voorstellingen niet vóór 1675 gebruikt, de meeste dateren uit de periode 1680 tot 1690. Ook hij verwijst naar Nieuhoff als mogelijke bron van inspiratie. Dauterman doet dit eveneens, maar veronderstelt dat ook motieven aan ceramiek en textiel zijn ontleend³⁷. Toch ligt het meer voor de hand dat naar prenten is gewerkt, ook al zijn die dan nog niet gevonden. Vergelijken we bijvoorbeeld de lezende Chinees met zijn muts met vleugels, zittend voor een kolonnade, op een 1685 gedateerd Londens blad (afb. 7), met de voorstelling op een Zwols theebusje van Eusebius Willem Voet (afb. 8), dan kan er toch geen sprake meer van zijn, dat dit op eigen inspiratie van de kunstenaars aan beide zijden van de Noordzee berust³⁸.

Het is in dit verband misschien wel nuttig om te wijzen op relaties tussen Zwolse zilversmeden en Engeland. De jongere broer van Hendrik Voet, Carel Borchart, was lange tijd in Engeland in dienst van Willem Bentinck, 1st Earl of Portland³⁹. Verder heeft een gelijktijdig met de gebroeders Voet werkende Zwolse zilversmid, naar mag worden aangenomen, zijn leertijd in Londen doorgebracht. Het is de hiervoor reeds genoemde Jan Cuinder, die Kerstmis 1675 met attestatie uit Londen naar Zwolle kwam⁴⁰. In 1681 kocht hij daar een huis in de Dieserstraat, dat de naam *De Koninginne van Engelandt* had⁴¹.

In 1737 overleed te Zwolle op 83-jarige leeftijd de uitzonderlijke figuur die Hendrik Voet was. Zijn vele kwaliteiten kwamen tot uiting in zijn functies als postmeester, gemeensman, schepen en burgemeester van de stad Zwolle. Daarnaast was hij een plantenkweker en kenner en verzamelaar

van kunst en naturalia. Maar in het bijzonder als zilversmid kunnen wij hem ook nu nog waarderen, mede door de aankoop van zijn theebusje door het Rijksmuseum.

Noten

¹ J. Verbeek, Rond een zeshoekig theebusje, in: *Bulletin van het Rijksmuseum* 11 (1963), blz. 94-99 en J. Verbeek, Een vierde theebusje van Eusebius Willem Voet, in: *Bulletin van het Rijksmuseum* 16 (1968), blz. 13-16.

² Inv. nr. R.B.K. 1970-3. H. 13,4 cm, L. 8,7 cm, Br. 6 cm. Gekocht van de firma Premssela en Hamburger te Amsterdam.

³ Het merk ET werd gebruikt voor zilveren voorwerpen, die uit landen werden geïmporteerd waarmee geen handels- en douaneovereenkomsten bestonden. Het merk was geldig voor Parijs van 1 juni 1864 tot 30 mei 1893. Het wilde zeggen dat het voorwerp van goud of zilver was, echter zonder het gehalte te garanderen of te specificeren. Zie: L. Carré, *A guide to old French plate*, Londen 1931, blz. 193 en 213.

⁴ J. Verbeek, Rond een zeshoekig theebusje (zie noot 1), blz. 97. Zie voor de familie ook: J. Verbeek, Een vierde theebusje van Eusebius Willem Voet (zie noot 1) en: J. van Doorninck, *Geslachtkundige aantekeningen ten aanzien van de gecommiteerden ten Landdage van Overijssel*, Deventer 1871, blz. 638 e.v.

⁵ Gemeente Archief Zwolle (hierna aangeduid als GAZ), Lidmatenboek N.H. Gemeente 1, blz. 226.

⁶ GAZ, Inv. RBS0726, blz. 25, 3-11-1683.

⁷ GAZ, Inv. AAZ01-00069 (resolutiën 1687-1693), 19-9-1687.

⁸ GAZ, Jaarrekening 1687, blz. 152.

⁹ Ibidem.

¹⁰ GAZ, Jaarrekening 1687, extra ordinaire uitgaven.

¹¹ GAZ, Inv. AAZ01-00357 (Lijst van Gemeenslieden en Stratebroeders uit de wijk Sassenstraat 1603-1788). Zie ook: B. J. Kam, Aantekeningen over de familie Huete, en over de Stratebroederschappen te Zwolle, in: *Verslagen en Mededelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijssels Regt en Geschiedenis*, 84 (1969), blz. 8-29.

¹² GAZ, Jaarrekening 1690, blz. 116.

¹³ GAZ, Jaarrekening 1691, extra ordinaire uitgaven.

- ¹⁴ GAZ, Jaarrekening 1694, blz. 129.
- ¹⁵ Ibidem.
- ¹⁶ GAZ, Jaarrekening 1694, extra ordinaire uitgaven.
- ¹⁷ B. Dubbe, Een zilveren wapenschotel uit 1646, een werkstuk van de Zwolse zilversmid Claes Hansen, in: *Bulletin van het Rijksmuseum* 20 (1972), blz. 105.
- ¹⁸ J. W. Frederiks, *Dutch silver*, III, Den Haag 1960, blz. 65, nr. 197, pl. 162.
- ¹⁹ GAZ, Jaarrekening 1703, blz. 131, rekening van 14-1-1704.
- ²⁰ GAZ, inv. AAZOI-00357, burgemeester in 1722, 1724, 1726 en 1728; lid van de Raad in 1725, 1729 en 1730.
- ²¹ GAZ, inv. AAZOI-00070 (resolutiën), 21-9-1697. Hij kreeg de officiële aanstelling op 8-7-1700.
- ²² GAZ, inv. AAZOI-04324. Ook in 1739 nog betaalden zijn erfgenamen over de jaren 1736 en 1737 steeds vier gulden, hetgeen overeenkomt met een kapitaal groot f 4 000,-, zie hiervoor GAZ inv. AAZOI-04344 (lijst van ontvangsten van de 100ste penning), blz. 36. Volgens de in de *Nederlandse Jaarboeken IV* (1750), blz. 763 e.v. afgedrukte *Voet en Reglement, waer op een nieuwe Taxatie en Quohier van den 100ste penning in deze Provintie (Overijssel) gedaan en geformeerd zal worden*, werd deze belasting geheven over alle effecten en goederen welke iemand in de Provintie bezit, zoo reëel als Personeel, uitgezonderd alleen de Obligatiën ten laste van de Provintie staende, en uitgenomen huis cieraad en ongemunt zilver.
- ²³ GAZ, inv. RBS0740 (begraafboek), blz. 23.
- ²⁴ GAZ, inv. RA001-00135 (testamenten), blz. 26-35.
- ²⁵ GAZ, inv. RA001-00136 (testamenten), blz. 398-403.
- ²⁶ GAZ, inv. RBS0 749 (begraafboek), 28-2-1737.
- ²⁷ GAZ, inv. RBS0 700 (begraafboek), blz. 550: *Voet Silversmits kint op Avent begraven*, 22-6-1689.
- ²⁸ Vr. med. van Dr. B. J. Kam te Zwolle.
- ²⁹ J. Verbeek, Rond een zeshoekig theebusje (zie noot 1), blz. 96 e.v.
- ³⁰ J. van Doorninck (zie noot 4), blz. 638; zoon van de zilversmid Rudolphus van Hoboken en Elisabeth Walraven. Hij huwde met Cornelia Wilhelmina Voet op 21-7-1727.
- ³¹ Ongetwijfeld is hier sprake van het in 1554 voor het eerst verschenen *Cruydeboeck* van de hand van Rembert Dodoens, dat gedurende een eeuw steeds herdrukt werd en in vier talen werd vertaald. Dodoens, meer bekend onder zijn verlatiniseerde naam Rembertus Dodo-naeus, was in 1517 in Mechelen geboren. Hij was in Wenen lijfarts van keizer Maximiliaan II en van keizer Rudolf II. In 1582 werd hij hoogleraar in de medicijnen aan de Leidse Universiteit. Hij schreef kosmografische, medische en botanische werken. Hij overleed te Leiden in 1585. Een fraai afgeset exemplaar van zijn *Cruydeboeck* bevindt zich in de bibliotheek van het Rijksmuseum. Het is helaas niet meer na te gaan of dit het exemplaar van Hendrik Voet is.
- ³² 's-Gravenhage 1750, deel 1, blz. 329.
- ³³ Amsterdam 1705.
- ³⁴ In: François Valentijn, *Verhandeling der Zee-horenkes en Zee-gewassen in en omtrent Amboina*, Amsterdam 1754, is op blz. 47 dezelfde tekst te vinden.
- ³⁵ Amsterdam 1665. De eerste Engelstalige editie verscheen te Londen in 1669.
- ³⁶ Charles Oman, *Caroline Silver*, Londen 1970, blz. 15.
- ³⁷ C. C. Dauterman, Dreampictures of Cathay, Chinoiserie on Restoration Silver, in: *Bulletin of the Metropolitan Museum. New York*, Summer 1964, blz. 11-25.
- ³⁸ Blad: Londen, door zilversmid met meester-teken AH, Veil. Londen, Christie 31-3-1971, nr. 146. Theebusje: Zwolle, Eusebius Willem Voet, Verz. Mr. B. A. van Schaik te Amsterdam (zie noot 1).
- ³⁹ J. Verbeek, Rond een zeshoekig theebusje (zie noot 1), blz. 97.
- ⁴⁰ GAZ, Lidmatenboek N.H. Gemeente, I, Kerstmis 1675, nr. 91, blz. 255. Jan Cuinder is de maker van de grote bokaal van Zwartsluis uit 1676 (*Catalogus van Goud en Zilverwerken*, Rijksmuseum, nr. 174).
- ⁴¹ GAZ, Inv. RA 001-00034 (transporten), 1-8-1681.